

Fatale incest met je eigen stiefzoon

Actrice Chris Nietvelt eist sympathie voor de perverse Phaedra. 'Ze doet gemene dingen vanuit de liefde.'

Dirk Koppes

AMSTERDAM

Ze hoort bij de Olympische top, stelt regisseur Ivo van Hove. Een heel uitgesproken actrice, vindt collega Gerardjan Rijnders. 'Mensen adoreren haar, of ze denken: o nee, niet weer die vrouw.'

Chris Nietvelts (48) acteerstijl met veel mimiek en een uiterst precieze tekstbehandeling maakt haar bij uitstek geschikt om de hoofdrol van Jean Racines *Phaedra* (1677) te spelen. In deze Franse tragedie verzaakt Phaedra haar afwezige man koning Theseus en wordt ze hopeloos verliefd op haar (volwassen) stiefzoon Hippolytos. Ze is een slachtoffer van haar eigen impulsen, en pleegt aan het eind van de avond zelfmoord.

Voorlopig kauwt de gedoemde Vlaamse vrolijk op een stuk vis in de kantine van Toneelgroep Amsterdam. Een uur later zal ze beginnen aan de eerste doorloop van de productie die 7 november in première gaat.

Wat voor vrouw is Phaedra?

'In bijna elke scène zegt ze: laat mij maar doodgaan. Ze is vervloekt door Aphrodite, dat noodlot torst haar familie al generaties mee. Haar moeder heeft geneukt met een stier, haar zus Ariadne is bedrogen door de ex van Medea. Het is een zootje daar. En dan wordt ze verliefd op haar stiefzoon. Deze vrouw is zich bewust van haar noodlot, tegelijk wil ze in al haar porriën leven. Ze vraagt zich af hoe ware liefde zou kunnen zijn, hoe haar geluk eruit zou kunnen zien met Hippolytos. Deze vrouw doet belachelijke en gemene dingen, maar het komt allemaal voort uit liefde.'

Fatale liefde. Foute liefde.

'Ik ben als Phaedra een oudere vrouw tegenover een jonge jongen, ook nog mijn stiefzoon. Technisch is het geen incest, maar toch reageert hij op mij als de vrouw van zijn vader. Ik weet dat het niet kan, maar toch ga ik verder. Het overkomt me, alsof het van

buitenaf is opgelegd. De emotie is te groot en vecht zich naar buiten.'

Kun je zo'n liefde voorstellen?

'Liefde kan altijd toeslaan, of je nu 50 of 20 bent. Ik heb zelf een zoon van 14, maar kan me niet voorstellen dat ik bij een van zijn vriendjes denk, goh wat een lekker ding. En toch: het gebeurt, het komt voor. Ik wil dat niet bij voorbaat veroordelen. Al zal ik indien mijn zoon met een vrouw van mijn leeftijd langskomt alle denkbare bezwaren aandragen.'

Je hebt Chris Nietvelt-liefhebbers en -haters. Snap jij dat?

'Ik houd zelf eerder van de controverse dan van het veilige midden. Sommige mensen vinden mijn acteerstijl te emotioneel, te groot, anderen vinden het fantastisch. Net zoals sommigen bepaald eten niet lekker vinden.'

Regisseurs roemen jouw taalgevoel. Waar komt die vandaan?

'De klankkleur van woorden fascineert me. Stel je zegt gruwelijk. Heb je het over honderdduizend kinderen die overlijden door de tsunami, dan is dat een ander gruwelijk dan dat van een koalabeertje dat van een tak valt. Dus ik kies al een kleur bij het woord gruwelijk. Dat kan bij elk woord. Vervolgens volgt de zoektocht naar het juiste taalritme. Als dat klopt, kun je zelfs met de stelling van Pythagoras warmte en emoties oproepen. Niet dat ik dan zelfsnikkend mijn verdriet de zaal in smijt. Ik kan bij jou ontroering opwerken, zonder dat ik zelf ontroerd ben. Dat kunnen de woorden doen. Nee, dat is niet saai of klinisch. Elke toeschouwer kan de tekst invullen met zijn emoties, zijn leven.'

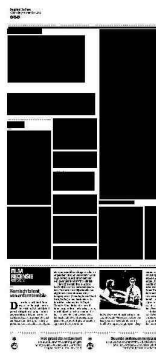
Jij hebt na dertig jaar hier nooit je Vlaamse accent afgelegd. Waarom niet?

(verbaasd) 'Daar heeft nog nooit iemand commentaar op gegeven! Ik

ben er nooit toe gedwongen. Ik let wel op mijn taal: als ik in Vlaanderen rondloop, spreek ik veel platter. Qua accent bewandel ik een middenpad, blijkbaar stoort het niet. Het is mijn vrijheid, die mij niet is afgenomen. Anders had ik het hier niet 30 jaar volgehouden. Ik ben een Vlaamse, getrouwd met een Nederlander en Nederlandse kinderen.' ●

► www.tga.nl, Phaedra 4/11 t/m 23/12

'Ik weet dat deze liefde niet kan, maar toch ga ik verder. Het overkomt me.'

Chris Nietvelt. JAN VERSWEYVELD